

Etikkrådets arbeid under korrupsjonskriteriet

I retningslinjenes § 3 heter det: «Observasjon eller utelukkelse kan besluttes for selskaper der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for grov korrupsjon.»

Det er en to-trinns prosess som ligger til grunn for tilrådninger om observasjon eller utelukkelse av selskaper under korrupsjonskriteriet. Først må det kunne fastslås at det er en uakseptabel risiko for at et selskap har vært involvert i grov korrupsjon. Deretter vurderer Etikkrådet hvorvidt det også er en uakseptabel risiko for at selskapet kan bli involvert i nye korrupsjonshandlinger. Begge disse vilkårene må være oppfylt for at Etikkrådet skal anbefale observasjon eller utelukkelse av et selskap under korrupsjonskriteriet.

De viktigste informasjonskildene for Etikkrådets korrupsjonsutredninger er nyhets-/«grave»-artikler fra journalister, offentlig informasjon fra påtalemyndigheter eller endelige dommer/rettsforlik. Unntaksvis kan også rapporter fra sivilsamfunnsorganisasjoner inneholde informasjon som er konkret nok til at kan brukes i utredningene. Tilgangen til denne type informasjon varierer mye mellom de forskjellige landene hvor selskapene i fondet er registrert eller har sin utenlandsvirksomhet. En grunnleggende utfordring er at korrupsjonsrisikoen normalt er høyere i de landene hvor informasjonstilgangen fra media, rettsinstanser, sivilsamfunnsorganisasjoner og selskapene selv er mer begrenset og upålitelig, f.eks. i autoritære stater.

Selskaper som er knyttet til flere, alvorlige korrupsjonsanklager, blir systematisk registrert, sortert etter sektor og rangert med henblikk på risiko. Denne oversikten blir kontinuerlig oppdatert og bygget ut. Innenfor enkelte sektorer har det etter hvert blitt fanget opp anklager mot såpass mange selskaper at det også er mulig å gjennomføre en mer samlet gjennomgang av disse. I 2019 har Etikkrådet gjort en slik gjennomgang av oljeserviceselskaper.

Utgangspunktet for gjennomgangen i 2019 er at flere selskaper i fondet har samarbeidet med samme agent

som i lengre tid har vært under etterforskning for korrupsjon. Nærmere bestemt knytter det seg korrupsjonsanklager eller -mistanker til mange av kontraktene hvor agenten har vært mellommann. I tillegg til at oljeservice generelt er en sektor det knytter seg høy korrupsjonsrisiko til, er nesten samtlige av landene hvor agenten har operert, «høyrisikoland» når det gjelder korrupsjon.

På dette grunnlaget har Etikkrådet undersøkt nærmere i hvilken grad de aktuelle selskapene i fondet kan knyttes til de forskjellige korrupsjonsanklagene, og om de også har vært involvert i andre korrupsjonsaker. Generelt innebærer bruk av agenter og andre tredjeparter som mellommenn ved inngåelse av store offentlige kontrakter høy korrupsjonsrisiko i mange land, og som ledd i undersøkelsen har rådet derfor sett etter om noen av selskapene har en spesielt risikabel agentbruk også i andre sammenhenger.

Utredningen er allerede avsluttet for flesteparten av selskapene, mens noen av dem vil bli undersøkt nærmere gjennom dialog med selskapene i 2020.

I 2019 har Etikkrådet også brukt en del tid og ressurser på å utrede selskaper som står til observasjon på grunn av korrupsjonsrisiko. Selskapene som står til observasjon, deler informasjon i varierende grad, men hovedinntrykket er at selskapene generelt deler mer informasjon enn tidligere. I tillegg til hovedformålet, som er å avklare hvorvidt den fremtidige korrupsjonsrisikoen i selskapet blir redusert, opplever Etikkrådet at dialogen med de aktuelle selskapene også er nyttig for rådets egen læring og forståelse av hva slags systemer og prosesser selskap bør ha på plass for å forebygge, avdekke og håndtere korrupsjon. Inntrykket er også at dialogen med selskapene – både den man har med selskaper som offisielt står til observasjon, og den man har med andre selskaper

som er under utredning – kan ha en positiv effekt på selskaperenes antikorrupsjonsarbeid, og at enkelte selskaper også opplever dialogen som nyttig.

I tillegg til arbeidet som vedrører enkeltselskaper i fondet, tilstreber Etikkrådet å delta og bidra i fora og prosesser hvor antikorrupsjon står sentralt. Dette kan blant annet skje gjennom å bidra til videreutvikling av internasjonale normer og standarder på antikorrupsjonsområdet og ved å anvende disse i rådets løpende arbeid. Et eksempel på dette er prosessen for å utvikle forskjellige virkemidler for å håndtere storskalakorrupsjon (ofte referert til som «*grand corruption*») med utgangspunkt i en egen resolusjon som ble vedtatt på det syvende partsmøtet for FNs antikorrupsjonskonvensjon (UNCAC) i Wien i november 2017. I sluttokumentet fra et eget ekspertmøte som ble holdt i Oslo i juni 2019 for å følge opp resolusjonen, er mekanismen for utelukkelse som er etablert gjennom Etikkrådets virksomhet, nå reflektert i ett av de anbefalte tiltakene for å bekjempe denne typen korrupsjon.¹⁰

---

10 Global Expert Group Meeting on Corruption involving Vast Quantities of Assets, Oslo, Norway, 12-14 June 2019: <https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/meetings/oslo-egm-2019.html>